

Slöjdundervisning med hållbar utveckling i fokus

På Oxievångsskolan i Malmö är hållbarhetsperspektivet närvarande i alla ämnen. I slöjden tar sig detta uttryck bland annat genom att elevernas arbeten skänks till välgörande ändamål. Det ger undervisningen en naturlig koppling till frågor om social och ekologisk hållbarhet samtidigt som eleverna blir extra motiverade och engagerade i arbetet.

De globala målen för hållbar utveckling finns uppsatta på flera ställen i skolans korridorer.

I trä- och metallslöjden tillverkar eleverna leksaker som de kan skänka till secondhandverksamhet om de vill.

Redan vid en kort rundvandring är det tydligt att hållbarhetsarbetet är något som präglar både miljön och det dagliga arbetet på F-9-skolan Oxievångsskolan. Stora skyltar med de globala målen finns uppsatta i korridorerna och mediateket, på atriumgården surrar bin runt sina kupor och i slöjdsalarna tillverkas kläder och leksaker som så småningom kommer att skänkas till Stadsmissionen.

– Hållbarhet genomsyrar hela skolans arbete. Vi har utbildningar och inspirationsmöten och diskuterar de här frågorna kollegor emellan. Det är väldigt inspirerande. Jag känner att vi är en skola som är tillåtande för den här typen av arbete, här finns en härlig energi, säger Annette Lindkvist som har arbetat som textilslöjdlärare på skolan i fem år.

Själv kan hon och kollegan Peter Estrelus, som är lärare i trä- och metallslöjd, visa upp lärande exempel på hur hållbarhetstänket kan omsättas i praktisk undervisning. Allt började egentligen med en växande frustration över att så stor andel av elevarbetena aldrig togs hem eller kom till användning.

– Varje termin var det många arbeten som bara blev liggande och fick slängas. Det kändes jättetråkigt och absolut inte hållbart, så vi började fundera över hur vi kunde göra för att ta vara på sakerna och

I textilslöjden tillverkar eleverna kläder som kan skänkas bort om eleven inte vill ta hand om dem själv.

minska spillet. Först funderade vi på utlandet, men fastnade sedan för Skånes stadsmission som gör ett fantastiskt och viktigt arbete, berättar Annette Lindkvist. De första slöjdlektionerna i åttonde klass inleds numera med att eleverna får titta på filmer om Stadsmissionens verksamhet och man diskuterar frågor som rör fattigdom och hemlöshet.

På textilslöjden pratar Annette Lindkvist om modeindustrins miljöpåverkan eller hur mycket vatten som tillverkning av tyg kräver. Parallellt pratar Peter Estrelus om skogen, miljön och klimatet.

Slöjdundervisningen tar upp sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter av hållbar utveckling.

– Jag pratar med dem om hållbart skogsbruk. Var kommer materialet ifrån? Hur används virket? Och så går vi in på detta med alternativa användningsområden för trä, exempelvis i form av tyg av träfibrer. Vi pratar också om det långsiktiga tänket i skogsbruket, det 100-åriga perspektivet. Det brukar bli lite av en aha-upplevelse för en del elever, säger Peter Estrelius.

Arbetet med hållbarhetsfrågor kan bland annat kopplas till läroplanens kapitel 2 där det står att eleverna ska få kunskap om ”förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling”. Där står också att de ska få en förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.

Efter introduktionen får eleverna sedan veta att de har möjlighet att skänka sina arbeten till Stadsmissionens verksamhet om de vill, ett erbjudande de allra flesta tackar ja till. När de får klart för sig att det finns en mottagare av det de ska tillverka händer det

något i elevernas attityd, säger Peter Estrelius.

– Arbetet på slöjdlektionerna får en starkare mening, ett högre syfte. Med det kommer förstås ett större engagemang och då kommer nyfikenheten och drivet naturligt, det är inget som behöver stimuleras eller krystas fram. När de kommer hit på morgonen så ser jag skaparglädje i deras ögon. De vill inte bara slänga ihop något utan är noggranna, stannar upp och funderar och ställer frågor.

I just trä- och metallslöjden är det leksaker som eleverna får i uppdrag att tillverka. I textilslöjden tillverkar de barnbyxor. Även Annette Lindkvist upplever att upplägget ger eleverna en annan motivation.

– Det är väldigt tydligt att eleverna blir mer fokuserade och intresserade när de vet att någon ska ta emot och använda deras arbeten. Det är lättare att få igång dem och det är lättare att få dem att fortsätta när vi har en så tydlig vision.

Motivationen kan öka när eleven vet att någon kommer att använda plagget som hen tillverkar.

Förutom hållbarheten behöver eleverna tänka på säkerheten när de tillverkar leksaker som andra ska använda.

Dessutom vågar de ofta vara mer kreativa när det de tillverkar ska bli en gåva, säger Annette Lindkvist. I och med att produkterna ska skänkas bort ställs också högre krav på att de ska vara säkra och hållbara. Det blir lite mer på allvar, säger Peter Estrelius.

– Jag uppmanar eleverna att tänka på leksakens hållbarhet och användarvänlighet. Den ska till exempel kunna tappas i marken utan att gå sönder och får inte ha spetsiga kanter eller liknande. Där finns också en tydlig koppling till att tänka hållbart.

Upplägget med slöjdarbeten för välgörande ändamål har rönt en hel del uppmärksamhet. Även utländska delegationer har kommit för att höra om projektets vinster och hur det fungerar i praktiken. Uppmärksamheten och de positiva erfarenheterna av arbetet sporrar Annette Lindkvist och Peter Estrelius att fortsätta att utveckla verksamheten.

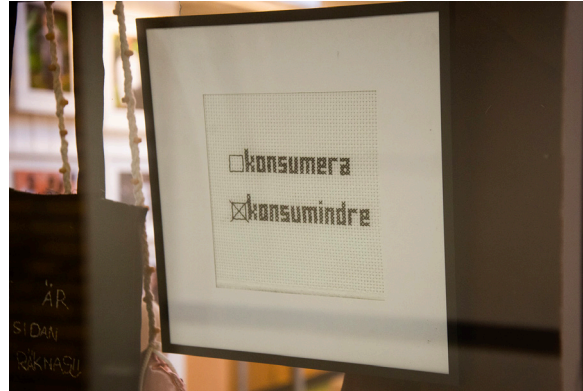
Många små detaljer behövs för att bilda en helhet.

En tydligare koppling till mottagarna är ett av önskemålen, kanske till och med att eleverna får vara med vid överlämningen. En annan ambition är att koppla arbetet ännu tydligare till resonemang om exempelvis materialåtgång och återvinning – Annette Lindkvist säger att hon vill skapa ”spillsbitsmagi”.

De båda lärarkollegorna lever som de lär. Emballage och annat som annars hamnar i soporna tas om hand och används i slöjdsalen. Annette Lindkvist har en ”resurslåda” där överblivet material samlas för framtida bruk. Peter Estrelius har ett uppbyggt samarbete med ett möbelsnickeri som skänker alla sina spillsbitar till skolan.

– Samarbetet med lokala företag vill jag gärna utveckla ännu mer. Det som oftast är skräp för industrin kan vara en fantastisk resurs för oss i slöjden, säger Peter Estrelius.

Arbetet i slöjden är idag en viktig del av hållbarhetsarbetet på Oxievångskolan. Tillsammans med den

En strävan är att få eleverna att förstå helheten och samtidigt bli handlingskraftiga.

att öka elevernas kunskap om FN:s globala mål och hållbarhetsfrågor generellt, menar Annette Lindkvist.

– Det handlar mycket om att medvetandegöra, det är det viktigaste av allt. Vi måste få eleverna att förstå helheten och samtidigt bli handlingskraftiga. Ibland känns det som att de är så långt ifrån verkligheten, men här på slöjden gör vi något som förhoppningsvis kan göra dem mer reflekterande. Vi kan inte rädda världen här och nu, men vi kanske kan så ett frö som kan ge något längre fram.

Hållbar utveckling genomsyrar skolans arbete i alla ämnen.

Ett mål är att skapa ”spillsbitsmagi” med överblivet material.